# CHUYÊN MỤC LỊCH SỬ VỚI NHÀ TRƯỜNG DIỄN ĐÀN QUAN TRỌNG KẾT NỐI SỬ HỌC VỚI GIÁO DỤC LỊCH SỬ

**TRẦN THỊ VINH***

Chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* bắt đầu hiện diện trong Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử* kể từ số 1 (332) năm 2004. Trải qua 20 năm hoạt động (2004-2023), *Lịch sử với nhà trường,* đúng với tên gọi của nó, đã tạo dựng một diễn đàn quan trọng kết nối Sử học với Giáo dục lịch sử, là nơi chia sẻ, thảo luận những vấn đề lý luận, thực tiễn về khoa học lịch sử và công tác giáo dục lịch sử. Những nội dung của chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* rất phong phú và đa dạng với trên 60 bài viết về các chủ đề khác nhau của các chuyên gia, các nhà nghiên cứu, thầy cô giáo làm công tác giảng dạy, quản lý tại các trường phổ thông, trường đại học, viện nghiên cứu ở trong nước và nước ngoài. Việc tổng hợp nội dung những bài báo đánh dấu hai thập niên hoạt động của chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* trong một bài viết là việc làm rất khó. Trong khuôn khổ bài viết này, chúng tôi tập trung vào các nội dung chính của chuyên mục này với các vấn đề: (i) về nội dung, phương pháp dạy học lịch sử, sự kết nối giữa Sử học với Giáo dục lịch sử; (ii) trao đổi về kinh nghiệm quốc tế trong nghiên cứu và dạy học lịch sử (iii) về Chương trình và sách giáo khoa lịch sử mới.

## 1. Lịch sử với nhà trường: Diễn đàn quan trọng về nội dung, phương pháp dạy học lịch sử, sự kết nối giữa sử học với giáo dục lịch sử

Với mục tiêu kết nối nghiên cứu lịch sử với công tác giáo dục, đào tạo, góp phần đưa kiến thức lịch sử vào thực tiễn cuộc sống, chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* đã trở thành diễn đàn quan trọng để trao đổi ý kiến chuyên môn về nội dung, phương pháp dạy học lịch sử ở các cấp từ Tiểu học đến Trung học cơ sở, Trung học phổ thông và Đại học. Trong hai thập niên qua, trong số các bài viết được *Lịch sử với Nhà trường* công bố trên Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, đa số các bài viết tập trung vào những vấn đề về nội dung và phương pháp dạy học lịch sử trong nhà trường.

*Về những vấn đề chung*, trong các bài viết: Một số ý kiến về *Về chương trình lịch sử từ lớp 4 đến lớp 12: Một số mối quan hệ cần được làm rõ*" (1), *Sách giáo khoa lịch sử và những vấn đề đặt ra* (2) , Giáo sư Vũ Dương Ninh đã phân tích rõ những vấn đề cơ bản mà giới sử học quan tâm về vấn đề dạy học lịch sử ở phổ thông trong đó tập trung phân tích các vấn đề về nội dung và phương pháp dạy học lịch sử thông qua việc làm rõ những ưu điểm và bất cập của công

*GS.TS. Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

tác dạy học lịch sử ở trường phổ thông. Đồng thời, tác giả nhấn mạnh đến sự cấp thiết cần phải cải cách chương trình, đổi mới về nội dung và phương pháp dạy học lịch sử ở các cấp phổ thông từ Tiểu học đến Trung học cơ sở. Đối với các vấn đề về nội dung và phương pháp dạy học lịch sử, tác giả Nguyễn Thị Côi trong bài viết *Hiệu quả dạy học lịch sử ở trường phổ thông: Thực trạng và giải pháp* đã đưa ra những minh chứng cụ thể về tình hình dạy học lịch sử ở các trường trung học cơ sở, trung học phổ thông. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất một số giải pháp thiết thực nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn lịch sử, đáp ứng các mục tiêu giáo dục quốc gia.

Về mối quan hệ giữa Sử học và Giáo dục lịch sử, bài viết của các tác giả Nguyễn Thị Côi, Đặng Văn Hồ: *Giáo dục lịch sử - tích hợp giữa khoa học lịch sử và giáo dục lịch sử* (3) đã nêu rõ sự kết nối giữa những vấn đề về nội dung lịch sử, đặc biệt là lịch sử dân tộc với công tác giáo dục phẩm chất cho các thế hệ học sinh. Xung quanh vấn đề này, bài viết của tác giả Trần Thị Vinh về *Mối quan hệ giữa Sử học và Giáo dục lịch sử trong sách giáo khoa lịch sử* (4) đã đi sâu phân tích, làm rõ mối quan hệ gắn bó mật thiết giữa Sử học và Giáo dục lịch sử. Sử học phát triển, những thành tựu nghiên cứu của Sử học sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho công tác giáo dục lịch sử. Mối quan hệ giữa Sử học và Giáo dục lịch sử được thể hiện ở nội dung và phương pháp dạy học. Giáo dục lịch sử không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt các thành tựu nghiên cứu của sử học cho thế hệ trẻ trong nhà trường phổ thông mà còn có sứ mệnh phát triển năng lực sử học và bồi dưỡng phẩm chất cho học sinh. Trên thực tế, mối quan hệ giữa sử học và giáo dục lịch sử không chỉ ở nội dung mà còn thể hiện ở phương pháp dạy học lịch sử. Công tác giáo dục lịch sử chỉ có thể đạt được hiệu quả khi sử dụng một cách tích cực các phương pháp nghiên cứu của sử học và học sinh sẽ yêu thích môn lịch sử khi được học môn này bằng phương pháp của khoa học lịch sử đích thực. Ở một số nước trên thế giới, sự kết nối giữa Sử học và Giáo dục lịch sử được thể hiện rõ nét trong Chương trình và sách giáo khoa Lịch sử.

*Về những vấn đề cụ thể*, các bài viết đi sâu phân tích những nội dung quan trọng trong dạy học lịch sử như: các vấn đề về lịch sử dân tộc, cuộc đấu tranh bảo vệ biên giới, lãnh thổ và chủ quyền biển đảo, một số vấn đề về lịch sử thế giới, lịch sử Đông Nam Á  Bài viết của các tác giả Đỗ Thanh Bình, Nguyễn Thị Hạnh về *Cuộc chiến tranh bảo vệ biên giới lãnh thổ năm 1979 và vấn đề chủ quyền biển đảo hiện nay: Những vấn đề cần được đưa vào các cấp học* (5) đã nêu rõ tầm quan trọng, sự cấp thiết của việc đưa vào chương trình, sách giáo khoa lịch sử các cấp phổ thông những nội dung nêu trên, đúng như tiêu đề của bài báo. Các tác giả nhấn mạnh đến việc bổ sung những nội dung quan trọng về cuộc chiến tranh bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979, cũng như cuộc đấu tranh bảo vệ chủ quyền, các quyền và lợi ích hợp pháp của Việt Nam ở Biển Đông trong sách giáo khoa các cấp Trung học cơ sở và Trung học phổ thông. Cũng trong chủ đề này, trong bài viết *Dạy học về chiến tranh biên giới phía Bắc trong các trường phổ thông hiện nay* (6), tác giả Trần Trung Hiếu đã nêu rõ thực trạng dạy học vấn đề này trong nhà trường phổ thông, đồng thời đề xuất một số vấn đề rất cụ thể để nâng cao chất lượng dạy học, góp phần phát triển năng lực và bồi dưỡng phẩm chất cho học sinh.

Về những vấn đề lịch sử dân tộc trong chương trình giáo dục phổ thông, tác giả Đào Tố Uyên trong bài viết *Tình hình giảng dạy lịch sử Việt Nam thế kỷ XV trong các trường Trung học phổ thông hiện*

*nay* (7), đã phân tích một số vấn đề đặt ra nội dung và phương pháp dạy học lịch sử xung quanh chủ đề này, đồng thời đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy lịch sử dân tộc ở Trung học phổ thông. Tác giả Nguyễn Thị Ngọc Mai trong bài viết về một vấn đề cụ thể: *Góp thêm một số ý kiến về cách trình bày nội dung bài giảng: Những chuyển biến kinh tế, chính trị, xã hội Việt Nam 1919-1930 trong chương trình lớp 12,* từ kinh nghiệm dạy học ở phổ thông đã trình bày rất cụ thể về tiến trình lên lớp và đưa ra những ý kiến chia sẻ kinh nghiệm dạy học lịch sử ở lớp 12. Các tác giả Nguyễn Phúc Nghiệp và Lê Thị Kim Lan trong bài viết *Sử dụng di tích lịch sử Tiền Giang trong dạy học lịch sử cấp Trung học phổ thông*, đã đưa ra một minh họa rất cụ thể về phương pháp dạy học lịch sử thông qua di sản. Đây là hình thức dạy học giàu sáng tạo, sinh động, trực quan, mang lại hiệu quả thiết thực trong việc giáo dục truyền thống văn hóa của quê hương cho học sinh. Phương pháp này không chỉ giúp học sinh khôi phục hình ảnh về nội dung bài học đang nghiên cứu mà còn giúp các em phát triển năng lực lịch sử, đồng thời nhận thức sâu sắc về những giá trị lịch sử, văn hóa của địa phương nói riêng và đất nước nói chung.

Một nội dung đáng chú ý được các bài viết đề cập đến trong chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* là việc *dạy học lịch sử ở cấp đại học và sau đại học*. Bài viết của tác giả Hà Minh Hồng về *Tình hình giảng dạy lịch sử, văn hóa truyền thống ở đại học trong bối cảnh kinh tế thị trường* (8), đã làm rõ thực trạng giảng dạy về lịch sử, văn hóa ở các trường đại học phía Nam, đồng thời đưa ra những đề xuất về việc cập nhật và nâng cao chất lượng giảng dạy lịch sử trong bối cảnh mới. Một số tác giả công bố các bài viết trực tiếp liên quan đến nội dung dạy học lịch sử ở bậc đại học như bài *Bàn về Phong trào Phật giáo miền Nam năm 1963 trong giáo trình lịch sử Việt Nam hiện đại bậc đại học và cao đẳng* của tác giả Lê Cung; *Nghiên cứu và giảng dạy lịch sử chủ nghĩa tư bản thế kỷ XX trong các trường đại học* của tác giả Trần Thị Vinh Bên cạnh đó còn có một số bài thảo luận về kinh nghiệm giảng dạy ở đại học như bài viết *Tạo khả năng suy nghĩ và tiếp cận có tư duy trong sử học: Một số kinh nghiệm giảng dạy lịch sử ngoại giao trên giảng đường đại học Mỹ* của tác giả Nguyễn Thái Yên Hương (9); *Đông phương học ở Nga và Pháp: Mô hình tổ chức đào tạo đại học và sau đại học* của tác giả Trần Khánh

**2. Diễn đàn trao đổi về kinh nghiệm quốc tế trong nghiên cứu và dạy học lịch sử ở trường phổ thông**

Trao đổi về kinh nghiệm quốc tế về dạy học lịch sử là một nội dung thu hút sự chú ý của các tác giả và độc giả trong chuyên mục *Lịch sử với Nhà trường*. Trong số các bài viết đã công bố, số lượng các công trình trao đổi về kinh nghiệm quốc tế chiếm khoảng 1/3 tổng số bài. Các bài viết tập trung phân tích, luận giải về chương trình, sách giáo khoa, kinh nghiệm quốc tế về dạy học lịch sử ở những nước có nền giáo dục tiên tiến trong khu vực và trên thế giới. Những bài viết này là tài liệu tham khảo hữu ích cho các thầy cô giáo đang đứng lớp trong việc nâng cao chất lượng và phương pháp dạy học ở nhà trường. Đồng thời, một số bài viết góp phần quan trọng vào việc biên soạn và nâng cao chất lượng giáo trình, sách giáo khoa, các nguồn học liệu cho công tác giảng dạy và học tập lịch sử trong nhà trường phổ thông.

Ngay từ năm 2004, trong các bài viết đầu tiên của chuyên mục *Lịch sử với nhà trường*, các nhà khoa học, chuyên gia giáo dục đã công bố công trình nghiên cứu, các bài viết về kinh nghiệm quốc tế trong dạy học lịch sử ở trường phổ thông một số nước trên thế giới. Các bài viết của Giáo sư Phan

Ngọc Liên và Trịnh Đình Tùng như: *Sự kiện Điện Biên Phủ trong sách giáo khoa lịch sử một số nước phương Tây* (10); *Nghị viện châu Âu với việc dạy học Lịch sử châu Âu* (11) đã tập trung phân tích một số vấn đề về nội dung, phương pháp dạy học lịch sử ở các nước châu Âu như Pháp, Đức thông qua các trường hợp nghiên cứu điển hình. Đồng thời, các tác giả cũng làm rõ tầm quan trọng của việc dạy học lịch sử và giáo dục lịch sử ở các nước trong Liên minh châu Âu.

Các bài viết của Giáo sư Vũ Dương Ninh như: *Tham khảo một cuốn sách giáo khoa lịch sử Pháp* (12)*; Từ sách giáo khoa lịch sử Pháp đến khả năng vận dụng ở Việt Nam* (13) đã tập trung phân tích, làm rõ những vấn đề cốt lõi về nội dung, cấu trúc, những ưu điểm của sách giáo khoa lịch sử Pháp. Đồng thời tác giả cũng chỉ ra những vấn đề quan trọng phương pháp dạy học lịch sử trong hệ thống giáo dục phổ thông ở Pháp. Nội dung các bài viết cung cấp nguồn thông tin, tư liệu hữu ích cho việc biên soạn và nâng cao chất lượng sách giáo khoa lịch sử. Cũng trong chuyên mục này, bài viết của tác giả Đào Tuấn Thành về sách giáo khoa lịch sử của một số nước như *Tìm hiểu về cách biên soạn Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 của Rumani* (14); *Việc biên soạn sách giáo khoa lịch sử của Ấn Độ và gợi ý cho Việt Nam* (15) đã phân tích những điểm nổi bật về cấu trúc sách, cách tiếp cận, nội dung một số bài, chủ đề lịch sử, trên cơ sở đó đề xuất những khuyến nghị về việc đổi mới biên soạn sách giáo khoa lịch sử phổ thông ở Việt Nam. Các tác giả Nguyễn Phùng Tám và Zang Lu Jia trong bài viết *Chương trình tổng hợp môn lịch sử trong bậc sơ trung ở Trung Quốc* (16), đã làm rõ một số vấn đề cơ bản trong chương trình môn Lịch sử phổ thông về lịch sử Trung Quốc, lịch sử châu Á và các nước khác. Tiếp nối các cuộc thảo luận về kinh nghiệm quốc tế, tác giả Lư Vĩ An, Đại học Istambul, trong bài viết *Chương trình và Sách giáo khoa lịch sử bậc Trung học phổ thông ở Thổ Nhĩ kỳ* (17), đã giới thiệu một bức tranh tổng thể về hệ thống giáo dục bậc Trung học phổ thông của Thổ Nhĩ Kỳ, vị trí môn học Lịch sử, Chương trình môn học và cấu trúc, nội dung sách giáo khoa. Trên cơ sở khảo sát kỹ nội dung sách giáo khoa lịch sử, các bài học cụ thể, tác giả đưa ra những nhận xét về ưu điểm cũng như hạn chế của Chương trình, sách giáo khoa, đồng thời đề xuất một số khuyến nghị, nhấn mạnh đến sự tích hợp giữa lịch sử dân tộc với khu vực và thế giới trong dạy học lịch sử.

Cũng trong chủ đề này, tác giả Trần Thị Vinh đã công bố một số bài viết về nội dung, phương pháp dạy học và sách giáo khoa lịch sử ở các nước Mỹ, Canada, Singapore Trong đó, tác giả phân tích những đặc điểm nổi bật về nội dung và cấu trúc sách giáo khoa, làm rõ vị trí, vai trò của môn Lịch sử trong việc góp phần hình thành các năng lực chủ chốt của học sinh như: năng lực sáng tạo, năng lực hợp tác, năng lực tự học và học tập suốt đời (life long learning). Tác giả cũng chỉ ra những tiêu chí quan trọng đặt ra đối với sách giáo khoa Lịch sử: vừa là tài liệu cung cấp nội dung dạy học, vừa là nơi khởi đầu, kích thích sự tìm tòi kiến thức từ các nguồn khác nhau, tạo cơ hội cho việc áp dụng các phương pháp dạy học tích cực, giúp học sinh vận dụng kiến thức, kỹ năng vào giải quyết các vấn đề trong học tập và trong cuộc sống. Về một số vấn đề cụ thể trong dạy học lịch sử, bài viết của tác giả Nguyễn Văn Ninh *Từ sách giáo khoa phổ thông của Pháp đến khả năng vận dụng ở Việt Nam* và bài viết của các tác giả Nguyễn Văn Ninh, Nguyễn Thị Thương về *Tình hình giảng dạy lịch sử khu vực cấp phổ thông ở Việt Nam và Pháp: Một cái nhìn so sánh* (18) đã đi sâu phân tích,

làm rõ những điểm tương đồng và khác biệt trong nội dung, phương dạy học lịch sử khu vực, đồng thời nêu lên một số khuyến nghị về dạy học lịch sử khu vực ở Việt Nam. Bài viết của các tác giả Văn Ngọc Thành và Hoàng Thị Nga bàn về vấn đề *Chủ quyền lãnh thổ trong sách giáo khoa lịch sử Đức* và nêu lên một số đề xuất cho việc biên soạn sách giáo khoa lịch sử ở Việt Nam sau năm 2015 (19).

**3. Về Chương trình và Sách giáo khoa lịch sử mới**

Trong chuyên mục *Lịch sử với nhà trường*, các vấn đề liên quan đến Chương trình và Sách giáo khoa mới là chủ đề thu hút sự chú ý của các nhà khoa học, các thầy cô giáo trong những năm gần đây. Đặc biệt, sau khi môn lịch sử cấp Trung học phổ thông từ chỗ là "môn học thuộc nhóm Khoa học xã hội, được lựa chọn theo định hướng nghề nghiệp" trở thành "môn học gồm hai phần, phần bắt buộc đối với tất cả học sinh và phần lựa chọn cho học sinh chọn môn lịch sử theo định hướng nghề nghiệp", các tác giả đã thảo luận sôi nổi xung quanh chủ đề dạy học lịch sử theo Chương trình mới và việc biên soạn Sách giáo khoa mới.

Về Chương trình môn lịch sử mới, tác giả Hoàng Thanh Tú có bài viết về *Chương trình môn Lịch sử của Australia và vận dụng vào xây dựng Chương trình môn lịch sử mới của Việt Nam* (20). Trong đó, tác giả nhấn mạnh đến việc xây dựng chương trình môn học, việc lựa chọn một số nội dung cơ bản, thiết thực, gần gũi với cuộc sống thay vì tập trung vào kiến thức, nặng về kiến thức hàn lâm trong sách giáo khoa lịch sử. Tác giả Trần Thị Vinh trong các bài viết: *Dạy học lịch sử trong sách giáo khoa hiện hành: Vấn đề đặt ra và hướng đổi mới; Môn lịch sử trong Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể: Một cách tiếp cận mới* đã phân tích, làm rõ vị trí môn lịch sử trong Chương trình mới, nêu rõ những điểm mới về cách tiếp cận, nội dung, phương pháp dạy học môn lịch sử. Các bài viết cũng nhấn mạnh đến việc môn lịch sử ở bậc phổ thông phải tuân thủ các tiêu chí về phát triển năng lực lịch sử và bồi dưỡng phẩm chất cho học sinh. Trong đó, cùng với việc xây phát triển những phẩm chất chủ yếu theo Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, cần phải chú trọng tinh thần và trách nhiệm của người công dân tương lai. Các tác giả đều thống nhất rằng, việc thay đổi cách tiếp cận theo định hướng phát triển năng lực trong xây dựng chương trình và biên soạn sách giáo khoa lịch sử nói chung, phần lịch sử thế giới nói riêng là vấn đề mấu chốt để thay đổi tình trạng dạy học môn lịch sử ở các cấp phổ thông nước ta hiện nay.

Giáo sư Đỗ Thanh Bình trong bài viết *Cách tiếp cận mới đối với một số vấn đề lịch sử khi viết sách giáo khoa,* đã nêu rõ những điểm mới căn bản của Chương trình cũng như sự cần thiết phải cập nhật những vấn đề mới trong quá trình biên soạn sách giáo khoa. Một số bài viết khác về sách giáo khoa lịch sử mới được đăng tải trong chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* đã phân tích những vấn đề về nội dung sách giáo khoa, về sự thể hiện quan điểm đa diện về quá khứ, cập nhật những kết quả nghiên cứu của khoa học lịch sử về lịch sử dân tộc, khu vực, và thế giới. Phần lớn các tác giả đều thống nhất rằng, điểm mới trong định hướng biên soạn Sách giáo khoa lịch sử là nhằm *mục tiêu phát triển năng lực học sinh*. Theo đó, nội dung lịch sử dân tộc có sự gắn kết chặt chẽ với lịch sử khu vực và thế giới. Cấu trúc sách giáo khoa lịch sử cần cấu trúc theo hai phần: trình bày nội dung kiến thức và phần gợi ý các hoạt động sư phạm. Phần nội dung kiến

thức chỉ chắt lọc những kiến thức cơ bản, tinh giản nhất. Phần hoạt động sư phạm đưa ra những gợi ý về hoạt động giáo dục bao gồm: hệ thống các câu hỏi, bài tập, các kênh hình, bài đọc thêm, tài liệu tham khảo, hệ thống tư liệu, số liệu minh chứng... Nội dung lịch sử sẽ được trình bày thông qua các chủ đề.

Về một số vấn đề cụ thể khi triển khai Chương trình và Sách giáo khoa lịch sử mới, các bài viết tập trung vào cách tiếp cận nội dung, đổi mới hình thức tổ chức, phương pháp dạy học đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông mới. Các bài viết đều thống nhất rằng, việc thay đổi cách tiếp cận theo định hướng phát triển năng lực trong dạy học lịch sử là vấn đề mấu chốt để thay đổi tình trạng dạy học môn lịch sử ở các cấp phổ thông nước ta hiện nay. Trong việc triển khai Chương trình và sách giáo khoa mới, các bài viết nêu rõ những nội dung cụ thể về dạy học các chủ đề, chuyên đề ở cấp trung học phổ thông. Các bài viết cũng nhấn mạnh, cùng với việc thay đổi Chương trình và cách biên soạn sách giáo khoa theo định hướng phát triển năng lực, việc tái đào tạo đội ngũ giáo viên và tạo ra cơ chế đảm bảo cho sự tự do sáng tạo của họ trong thực tiễn giáo dục phong phú là những nhân tố quyết định để tạo ra sự chuyển biến về chất trong dạy học lịch sử thế giới nói riêng và môn lịch sử nói chung ở nước ta hiện nay. Các thầy cô giáo chính là người giúp học sinh phát triển năng lực nhận thức lịch sử, vận dụng kiến thức đã học để lý giải được những vấn đề của cuộc sống hôm nay. Muốn hiểu rõ thực tại, các em cần có tư duy và phương pháp sử học để khám phá quá khứ trong mối liên hệ với thực tại, phục vụ quá trình nhận thức và giải quyết những vấn đề của cuộc sống hiện tại. Việc đổi mới Chương trình và sách giáo khoa môn lịch sử, trong đó có lịch sử thế giới trong trường phổ thông chính là một trong số những giải pháp giúp học sinh có được tư duy và phương pháp đó.

Trong các bài viết như: *Lịch sử Đông Nam Á trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018: Cách tiếp cận mới về nội dung và phương pháp dạy học; Dạy học lịch sử chủ nghĩa tư bản trong Chương trình giáo dục phổ thông mới: Một số vấn đề về nội dung và phương pháp dạy học; Dạy học lịch sử chiến tranh: Hướng tiếp cận mới trong sách giáo khoa lịch sử nước ngoài* tác giả Trần Thị Vinh đã chia sẻ những vấn đề cụ thể và nội dung và phương pháp dạy học trong Chương trình và Sách giáo khoa mới. Theo tác giả, kết cấu Chương trình môn học và Sách giáo khoa môn lịch sử mới có những thay đổi về căn bản, đặc biệt là việc đảm bảo sự gắn kết và sự tương tác giữa lịch sử thế giới, lịch sử khu vực Đông Nam Á với lịch sử Việt Nam nhằm mục đích giúp học sinh hiểu được mối quan hệ giữa dân tộc và thế giới, nhận thức được Việt Nam là một bộ phận của tiến trình lịch sử khu vực và lịch sử nhân loại nói chung. Đây cũng là cơ sở để xác định lại thời lượng phù hợp giữa lịch sử dân tộc, khu vực và thế giới trong tổng thể Chương trình môn lịch sử cấp Trung học phổ thông.

Nhìn chung, sau hai thập niên hoạt động, Chuyên mục *Lịch sử với nhà trường* đã từng bước xây dựng một cây cầu kết nối giữa Sử học với Giáo dục lịch sử. Chuyên mục đã tập hợp được những bài viết, công trình nghiên cứu có giá trị khoa học, ý nghĩa thực tiễn, chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm giữa các nhà khoa học với các nhà giáo đã và đang trực tiếp tham gia vào công tác dạy học lịch sử ở các cấp phổ thông và đại học. Sự kết nối giữa Sử học và Giáo dục lịch sử được thể hiện rõ nét trong nội dung các bài viết, công trình nghiên cứu, các ý kiến thảo luận góp

phần đáng kể vào việc đưa những thành tựu của khoa học lịch sử vào thực tiễn cuộc sống. Trên nền tảng đó, *Chuyên mục Lịch sử với nhà trường* cần có sự tham gia đóng góp nhiều hơn nữa của các nhà khoa học, đặc biệt là các thầy cô giáo để tiếp tục là diễn đàn quan trọng kết nối Sử học với Giáo dục lịch sử, đồng thời góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục lịch sử, mục tiêu giáo dục quốc gia nói chung, đặc biệt là khơi dậy niềm say mê của thế hệ trẻ ngày nay đối với lịch sử và khoa học lịch sử.

## *CHÚ THÍCH*

(1). Vũ Dương Ninh, "Về chương trình lịch sử từ lớp 4 đến lớp 12: Một số mối quan hệ cần làm rõ", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 4 (384), 4-2008, tr.62-65.

(2). Vũ Dương Ninh, "Sách giáo khoa lịch sử ở trường phổ thông: Những vấn đề đặt ra", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 6 (446), 6-2013, tr.49-53.

(3). Nguyễn Thị Côi, Đặng Văn Hồ, "Giáo dục lịch sử- tích hợp giữa khoa học lịch sử và giáo dục lịch sử", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 7, 2005, tr.55-59.

(4). Trần Thị Vinh, "Mối quan hệ giữa Sử học và Giáo dục lịch sử trong sách giáo khoa lịch sử". Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 7 (483), tháng 7-2016, tr. 76-83.

(5). Đỗ Thanh Bình, Nguyễn Thị Hạnh, "Cuộc chiến tranh bảo vệ biên giới lãnh thổ năm 1979 và vấn đề chủ quyền biển đảo hiện nay: Những vấn đề cần được đưa vào các cấp học", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 5 (445), tháng 5-2013, tr.51-55.

(6). Trần Trung Hiếu, "Dạy học về chiến tranh biên giới phía Bắc trong các trường phổ thông hiện nay", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 2 (514), tháng 2-2019, tr.78-83.

(7). Đào Tố Uyên, Tình hình giảng dạy lịch sử Việt Nam thế kỷ XV trong các trường Trung học phổ thông hiện nay, Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 7 (387), tháng 7-2008, tr.61-64.

(8). Hà Minh Hồng, "Tình hình giảng dạy lịch sử, văn hóa truyền thống ở đại học trong bối cảnh kinh tế thị trường", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*, số 7, tháng 7-2004, tr.67-71.

(9). Nguyễn Thái Yên Hương, "Tạo khả năng suy nghĩ và tiếp cận có tư duy trong sử học: Một số kinh nghiệm giảng dạy lịch sử ngoại giao trên giảng đường đại học Mỹ", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 5 (457), tháng 5-2014, tr.64-73.

(10). Phan Ngọc Liên, Trịnh Đình Tùng, "Sự kiện Điện Biên Phủ trong sách giáo khoa lịch sử một số nước phương Tây", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 5 (336), tháng 5-2004, tr.61-66.

(11). Phan Ngọc Liên, Trịnh Đình Tùng, "Nghị viện châu Âu với việc dạy học Lịch sử châu Âu". Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 1 (357), số 2 (358), tháng 1, 2-2006, tr.62-67.

(12). Vũ Dương Ninh, "Tham khảo một cuốn sách giáo khoa phổ thông Pháp", Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử,* số 8 (436) tháng 8-2012, tr. 53-59.

(13). Vũ Dương Ninh, "Từ sách giáo khoa phổ thông Pháp đến khả năng vận dụng ở Việt Nam". Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 2 (442), tháng 2-2013, tr. 57-63.

(14). Đào Tuấn Thành, "Tìm hiểu về cách biên soạn Sách giáo khoa lịch sử lớp 12 của Rumani", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 4 (432), tháng 4-2012, tr.58-64.

(15). Đào Tuấn Thành, "Tìm hiểu về cách biên soạn Sách giáo khoa lịch sử của Ấn Độ và gợi ý cho Việt Nam", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 7, (495), tháng 7-2017, tr.78-82, và số 7, tháng 7-2018, tr.78-82.

(16). Nguyễn Phùng Tám, Zhang Lu Jia. "Chương trình tổng hợp môn lịch sử bậc sơ trung ở Trung Quốc", Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử,* số 8 (484), tháng 8-2016, tr.70-81.

(17). Lư Vĩ An, "Chương trình và sách giáo khoa lịch sử bậc trung học phổ thông ở Thổ Nhĩ Kỳ", Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử*, số 11 (547), tháng 11-2021, tr.65-76.

(18). Nguyễn Văn Ninh, Nguyễn Thị Thương, "Tình hình giảng dạy lịch sử khu vực cấp phổ thông ở Việt Nam và Pháp: Một cái nhìn so sánh", Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử,* số 1 (453), tháng 1-2014, tr. 51-56.

(19). Văn Ngọc Thành, Hoàng Thị Nga, "Chủ quyền lãnh thổ trong sách giáo khoa lịch sử Đức: Một vài suy nghĩ về đổi mới sách giáo khoa Việt Nam sau năm 2015", Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử,* số 6 (470), tháng 6-2015, tr.75-81.

(20). Hoàng Thanh Tú, "Chương trình môn lịch sử của Australia và vận dụng vào xây dựng Chương trình mới của Việt Nam", Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử,* số 3 (455), tháng 3-2014, tr.62-68.